

הרבנית ימימה מזרחי

תורה נשית ♥ מבראשית

גיליון מס' 197

פרשת וירא ✧ טו בחשון ה'תשע"ט (10/2018)

למה צחקת? ❧

למה אני אומרת את זה?

כי חסידים אומרים - כמו שהזמן מעורר את הקריאה, של הפרשה המסוימת, כך הקריאה מעוררת את הזמן. כך, פרשת "וירא" תעורר מחדש את הזמן ואת הבחינה שהיו בה. זאת אומרת שהשבוע הזה מסוגל לצחוק מדהים, לצחוק מהמם שיבוא לעולם. עקרות יפקדו בעזרת השם. דברים חסומים ייפתחו.

ואנחנו רואים דבר מדהים. הקב"ה, במרכאות, "מתווכח" עם אשה בנושא הצחוק:

אמר רבי יהודה בר רבי סימון:
"מעולם לא נזקק הקב"ה להשיח עם אשה,

אלא עם אותה צדקת..."

אמר רבי אבא בר כהנא:

"כמה דברים וכמה כרכורים כרכר (הקב"ה)

בשביל להשיח עמה - ויאמר: לא, כי צחקת!"⁹

זה מוסר ענק! אנחנו צריכות להבין שרק על זה "יתווכח" הקב"ה עם אשה ומהם עיקרי הוויכוח - האם צחקת בחוסר אמונה? או צחקת בשמחה? רק על זה, כי הצחוק שלך הוא פיקוח נפש, לא פחות.

ואת, אשה, רק את זה את תכחישי כל חייד: "לא, מה פתאום! אני צחקתי בחוסר אמונה? ודאי שאני אישה מאמינה!"

ורק בנושא הזה, הצחוק, יאמר הקב"ה (ואני אומרת את זה בדחילו ורחימו) משהו שהוא לא-אמת. הקב"ה אומר על שרה: **"למה זה צחקה שרה לאמר 'האף אמנם אלד ואני זקנת'".** למה אמרת

לרבי נחמן יש על זה דיבור כל כך יפה, הוא אומר, באמת - כל אחד, כמובן - צריך לציית לעצת רבותיו, וחילוקי דעות בין צדיקים זה דבר נכון וזה דבר שהתורה תמיד הכירה בו.

אבל, דעו לכם, כך הוא כותב, שכל חילוקי הדעות בין צדיקים הם רק עבורכם, הצופים מהצד. זו בחינה עבורכם - במה תבחרו? ללכת בשקט אחרי עצת רבכם ולעשות מה שהוא אמר, או - שתקפצו על חילוקי הדעות, על הרווח שבין הרב הזה לרב הזה ותדליקו שם אש? המבחן הוא שלכם. האם באמת תלכו בשתיקה ופשוט תעשו, או שתקפצו על חילוקי ותחגגו עליהם. זה מבחן לאישיות שלכם, כך אומר רבי נחמן בגאונות.

אני אוהבת את השבוע הזה מאוד מאוד, השבוע של פרשת "וירא", ואם בשבוע שעבר הלכנו לצלילי הבכי של ה- **קול ברמה** של אמא רחל,¹ היום אנחנו הולכים לצלילים של הצחוק הגדול של אמא שרה, ואי אפשר להאמין כמה פעמים מופיעה המילה "צחוק" על הטיותיה בפרשה שלנו: **ויפל אברהם על פניו ויצחק,**² זה בסוף הפרשה הקודמת. **"ותצחק שרה בקרבה,"**³ **ויאמר ה'.. למה זה צחקה שרה? ותכחש שרה.. לא צחקתי.. ויאמר: לא כי צחקת.**⁵ אחר כך על לוט **ויהי כמצחק בעיני חתניו,**⁶ **ותרא שרה את בן הגר המצרי.. מצחק.**⁷ וואו. ורש"י כותב שביום ששרה יולדת **רוב שחוק היה בעולם,** וחולים נרפאו ושמחה גדולה היתה בעולם ועקרות נפקדו.⁸

¹ ירמיהו ל"א, יד: "פה אָמַר ה' קול ברמה נשמע נהי כְּכִי תִמְרוּרִים רָחֵל מִבְּכָה עַל בְּנֵיהָ".

² בראשית יז, יז.

³ בראשית יח, יב.

⁴ בראשית יח, יג.

⁵ בראשית יח, טו.

⁶ בראשית יט, יד.

⁷ בראשית כ"א, ט.

⁸ רש"י לבראשית כ"א, ו: "הרבה עקרות נפקדו עמה, הרבה חולים נתרפאו בו ביום, הרבה תפלות נענו עמה ורב שחוק היה בעולם", וגם: בראשית רבה נ"ג, ח.

⁹ ילקוט שמעוני בראשית ט"ז, סימן פ: "ר' יהודה בר רבי סימון ור' יוחנן בשם ר' אלעזר בר ר' שמעון: מעולם לא נזקק הקב"ה להשיח עם אשה אלא עם אותה צדקת, ואף היא על ידי עילה. רבי אבא בר כהנא בשם ר' ברי אמר: כמה דברים וכמה כרכורים כרכר בשביל להשיח עמה, שנאמר: "ויאמר: לא כי צחקת".

וכשאת מביטה בעולם מבט מעין, מרוחק מעט, לזה קוראים "חוש הומור".

לאשתו של לוט אין חוש הומור. "היה רע? אז ימשיך להיות רע", היא אומרת. "אני לא מאמינה במהפכה. אני לא מאמינה בסוף מצחיק לבדיחה הזו. לא מאמינה בסדום תתהפך, לא מאמינה באפשרות של שינוי חד במציאות" (בתרגום אונקלוס, "ותצחק" פירושו "וחדד",¹⁸ תפנית חדה במציאות). לכן היא גם לא תאמין במהפכה של שמחה. אז אין לה חוש הומור והיא מביטה לאחור ונשארת תקועה היכן שהיא נמצאת.

הומור תמיד ירמוז על סוף בלתי צפוי, על משהו טוב שיתהפך עלינו. אני חושבת שהתופעה הזאת של אנשים שמצטלמים כל היום היא סוג של חוש הומור. הגעתי למד"א ומישהי בדיוק יצאה משם עם גבס, צולעת ואומללה ופתאום אני רואה אותה עם האיפון שלה מצטלמת סלפי עם הגבס שלה... וזה סוג של תפיסת מרחק מהכאב: "אני עכשיו מצלמת את זה, ומעניין מה יחשבו על זה, ואיך זה יראה". היא רוצה לשתף חוויה של ריחוק ממה שקורה כרגע. זה סוג של חוש הומור.

"איך צוחקים? ימימה, אני כל כך רוצה לצחוק".

השבת, "שבת עולמית", תאפי חלה... ורודה. ודאי שמעתן על המבצע הזה של הפרשת חלה במעל 2100 נקודות על גבי הגלובוס. למה הכוונה חלה ורודה? זה סוג של חשיבה נשית שתפעילי בשעת הלישה. ונסביר.

"שרה, מהרי... לושי ועשי עגות",¹⁹ אומר אברהם לרעייתו בפרשתנו. "אורחים הגיעו! בשורות טובות! אין, אין, אין עוגה בלי בלי חגיגה!"

"אני כבר לא מחכה לבשורה. אני כבר לא מאמינה שאני אצחק, שיהיה לי יצחק. לא מאמינה באורחים. איזה אורח?"

צודקת? **חדל להיות לשרה ארח כנשים.**²⁰ "כבר לא יקרה לי שום דבר טוב".

והנה. ראו מה נהיה. אז קבלי את השבת הזו בשמחה, לושי, אפי עוגות, והתפחי אותן בכוח החשיבה הוורודה הזו: אין אין עוגה בלי בלי חגיגה.

וצריך להבין שחלה היא לא-אמת. חלה היא צחוק מאוד גדול. היא הבטה למרחוק. הרי מצוות הפרשת חלה נהוגה בזמן שבת המקדש קיים ואת מפרישה חלק מהעיסה לכהן. ואין כהן עכשיו אז מה את אופה חלה? למי תתני את כל החלות האלה שאפית? זה לא אמיתי. זה צחוק, כביכול. וזו היכולת להביט למרחוק, להגיד לקב"ה: "עדין אין כוהנים ולוויים בשירם ובזמרים."²¹ עדין

"ואני זקנתי?" אבל היא לא אמרה "ואני זקנתי", היא אמרה "ואדני זקן!",¹⁰ היא התכוונה לאברהם.

אומר ה"אור החיים": **"ואני זקנתי" - קשה. איך יוציא ה' דבר מפיו יתברך מה שלא היה?! והגם שאמרו חז"ל כי "מכאן שמשנים מפני השלום",¹¹ אף על פי כן, לערך רוממות אמיתות ה' יתברך, כי ממנו תוצאות אמת, לא ידבר חס וחלילה מה שלא היה.**¹² ריבונו של עולם, איך אתה משנה מהאמת?

והשיעור של החיים הוא ההבנה, אל"ף, ששלום הבית שלך, עם האיש שלך, עם הקב"ה, עם הילדים שלך, השלום של העם הזה תלוי בצחוקך, אשה. והשיעור השני: צחוק יהיה תמיד שינוי האמת מפני השלום.

אני רואה את זה. מי שאמיתית כל הזמן - לא צוחקת. למה? כי באמת שאין על מה לצחוק. העולם לא מצחיק, אז... לא צוחקים.¹³ אבל היהדות תגיד בדיוק הפוך - היות שהעולם לא מצחיק, אתם חייבים, אתם חייבות לצחוק. רק כך אתם תשרדו. הרב יונתן זקס כותב שדווקא עמים רדופים כמו עם ישראל פיתחו חוש הומור מדהים. רק בעזרת היכולת של הצחוק, הוא אומר, מסתלק הפחד ופתאום אתה מביט במציאות בעין אחרת לגמרי.¹⁴

אתם חייבים לצחוק דווקא בגלל שהמציאות לא מצחיקה. איך קוראים לצחוק? **"וישא אברהם את עיניו וירא את המקום מרחק."**¹⁵ הוא בדרך להקריב את בנו, יחידו, את יצחק. זה לא מצחיק. הדבר היחיד שהוא יכול לעשות זה לרומם את עצמו כרגע מהמצב הכל כך מפחיד הזה ולהביט רחוק. בפרפקטיבה. זו היכולת לצחוק. קוראים לזה "חוש הומור".

איך אומר הרב סולובייצ'יק? רק **בזכות** (המילים) **"וישא אברהם את עיניו, נולד עולם רוחני חדש של חסד ורחמים, צדק ומשפט.. רק לכנסת ישראל בכללה, וכל יהודי כפרט - היו להם הכוחות העל-טבעיים להרים עיניים כלפי מעלה, מעל ומעבר לחומות הגטו, מעל ההווה והמציאות המרה של שנאה ובהמיות ושל מציאות אכזרית.** רק כך יכול היהודי לחיות בתוך תחומי חזונותיו: **בחזון מנוחת השבת, בחזון החרות והגאולה.**¹⁶

מה כותב ה"חזון אי"ש"? ראו את העין. העין, היא לא קולטת; היא פולטת. העין איננה רק באר שקולטת לתוכה, כי אם מעין שמעין בעולם ומוציא פרשנות. טיב המבט שלך יקבע מה המראה שיחזור לעיניך. האנרגיה שתוציא מהעיניים תחזור אליך חזרה.¹⁷

¹⁰ בראשית יח, יב.

¹¹ תלמוד בבלי, בבא מציעא פז, ע"א.

¹² רבי חיים בן עטר, פירושו "אור החיים" לבראשית י"ח, יז.

¹³ בפרפראזה על "הגשש החיזור" ב מערכון "קרקר נגד קרקר": "העולם

מצחיק אז צוחקים".

¹⁴ הרב יונתן זקס, "לרפא עולם שבור - החיים כקריאה לאחריות", הוצאת

מגיד, ע' 227.

¹⁵ בראשית כ"ב, ד.

¹⁶ הרב יוסף דב סולובייצ'יק, "ימי זיכרון", עמ' 123.

¹⁷ רבי אברהם ישעיהו קרליץ ("החזון אי"ש"), "אמונה ובטחון".

¹⁸ רש"י לבראשית י"ז, יז: זה תרגום אונקלוס, לשון "שמחה" - "וחדד".

¹⁹ בראשית י"ח, ו.

²⁰ בראשית י"ח, יא.

²¹ בפרפראזה על תפילת מוסף לרגלים: "והשב כננים לעבודתם ולוויים

לדוכנם, לשירם ולזמרים. והשב ישראל לנויהם".

אין לך בית וגם הבית שלי לא משהו. ואני מביטה למרחוק. אני רוצה עכשיו לצחוק, צחוק גדול. לגלגל את הבצק שלי ולהתגלגל מצחוק. כי צָחַק יעשה לי אֱלֹקִים,²² צחוק גדול, בעזרת השם, יהיה בעולם”.

ברגעים האלה, באמצע הלישה של החלה (הלא כל כך ורודה...), תחשבי לרגע מה יקרה אם מישהו יצלם אותך עכשיו ואת תגלגלי מצחוק. וזה מה שישמח את הקב”ה מאד מאד.

שנוזה בע”ה להיות נשים צוחקות, נשים שיכולות להיות רחוקות, להרים את העיניים ולנשום בשורות טובות.

בצוות העריכה: הדסה סאסי

קיבלת עלון זה במתנה מ”פרשה ואשה”, מפעל שיעורי הרבנית ימימה מזרחי.

זהו חלק קצר מתוך הלימוד השבועי המלא של הרבנית ימימה! בכל שבוע הרבנית כותבת לך שיעור שלם, שנותן לך מבט חדש על חייך ועל האתגרים הנשיים כיום. השיעור גדוש עצות לדרך, חיזוקים ורעיונות עומק ותוך המקורות.

כל הפרטים על הלימוד המלא נמצאים כאן:

http://www.parasha.org/rav_weekly_lesson

חוצמזה... באתר שלנו מחכים לך תכנים משובחים (במתנה!) – כאן: www.parasha.org

²² בראשית כ”א, ו: “וַתֹּאמֶר עֲרָה צָחַק עֲשֵׂה לִי אֱלֹקִים”.